

DE ESLAAN
periode 1880 - 1905

Op 30 maart 1898 werd door mevrouw Van Linden Tol met een zilveren troffel de eerste steen gelegd voor de bouw van Villa Insulinde aan de Eslaan nr. 12. Deze fraaie troffel is thans in het bezit van onze vereniging en verbindt ons met een stukje historie van de Eslaan en omgeving.

Hoe zag het daar uit rondom de Eslaan ruim honderd jaar geleden? Ten westen lag de gloednieuwe spoorlijn met daarnaast een door de heer W.C. van Vliet aangelegd zandpad, de latere Vlietlaan en ten oosten liep de weg van Naarden op Bussum (de Brinklaan) waarlangs de Bussumervaart lag met vele blekerijen. Aan het einde van die vaart lag de Bussumse haven (Havenstraat).

Op het hoekje Brinklaan-Nieuwe Englaan draaide reeds sedert 1839 gestaag de molen van de "koommolenaar" N. Lassov. Iets zuidelijker, waar nu de Koepelkerk ligt, woonden enige "echte" Bussumers o.a. Hendrik Kaarsgaren - zoon van Yzaak - gemeente ontvanger, koopman, landbouwer en fabrikant van dweilen en dekkleden. Ja, zoveel beroepen tegelijk, dat kon allemaal rond 1880. Later woonde er zijn zoon L.J. Kaarsgaren met als burens Kortbeek de bloemist en Klück de beurtschipper op Amsterdam. De Eslaan bestond toen nog niet. Volgens kadastrale gegevens lag daar bos en bouwland. Eigenaar van die gronden was in 1875 dr. Abraham Bredius. Van wie Bredius die gronden had gekocht is niet te vinden in de Bussumse kadastrale gegevens omdat men voor 1875 daarover nog geen administratie voerde. Toen in 1882 Bredius zijn gronden verkocht bleek er een nieuwe situatie te zijn ontstaan; naast bos en bouwland was er nu ook sprake van een "weg met bomen" (sectie A 2142). Aan Bredius danken wij dus die weg maar niet de naam Eslaan. WIE WAS DE NAAMGEVER ?

Bredius verkocht de gronden ten zuiden van de Eslaan aan de heer W.C. van Vliet en de gronden ten noorden aan de heer Jan Corver, terwijl de heer J. Stap de weg kocht voor f 200,-. In 1884 verkocht Stap de weg aan de gemeente. De "S" van Stap en de S-vorm van de weg heeft velen doen schrijven dat Stap de naamgever van de S-laan, zoals men dat vroeger schreef, zou zijn geweest.

De zoon van Van Vliet -C.D. van Vliet- heeft hierover iets anders geschreven n.l. dat zijn vader de laan -door Bredius genoemd Oud-Bussumerlaan- de naam S-laan heeft gegeven. Die naam bleef in de boeken van de afdeling bevolking tot 1890 in gebruik, daarna werd officieel de naam ESLAAN gebruikt. In de jaren 1882/83 werd de zuidzijde van de Eslaan bebouwd en de noordzijde rond 1900.

VILLA'S en BEWONERS.

Via de villa Insulinde maken we kennis met de heer Cornelis Francois van Linden Tol en met omstandigheden die nu niet meer mogelijk zijn. Hij is op twintigjarige leeftijd onder zeil gegaan naar Nederlands-OostIndië, Dat was in 1880 en betekende een reis van enkele maanden.

Een dergelijke lange reis deed vele Indiëgangers besluiten zolang in de Oost te blijven totdat men voldoende geld verdiend had. Velen vonden in het Gooi en met name vooral in Bussum hun thuishaven. Men bracht soms met het terugkerend schip Indische houtsoorten mee voor het te bouwen huis. Ook Van Linden Tol deed dat voor zijn villa Insulinde. Na 18 jaar tropen, jaren die men veelal dubbel telt, kocht hij van een andere oud-Indisch gast, die zo'n 20 jaar eerder was teruggekeerd, een flinke lap grond. De verkoper van de grond was Jan Corver die een groot deel van zijn vermogen in Bussumse grond had gestoken en in die tijd de grootste grondspeculant van Bussum was. Lang heeft van Linden Tol niet kunnen genieten van zijn bezit. In 1913 overleed hij op 53 jarige leeftijd. Later werd er een christelijke gemeenschap in de villa gevestigd. Door brandstichting in 1974 werd de villa zwaar beschadigd. Het fraaie djatihout brandde als een fakkel.

VILLA NICO Eslaan 3.

In 1883 liet de heer Jan Stap -makelaar in tabak- villa Nico bouwen. Hij behoorde na zijn Indische jaren tot de groep Amsterdammers die van de nieuwe spoorlijn wenste te profiteren. In 1878 stortte hij een bijdrage in de kas van de Vereniging tot Verfraaiing van Bussum. Het wedrennen op de heide tussen Bussum en Hilversum lag hem na aan het hart. In 1881 behoorde hij tot één van de prijswinnaars. In 1879 werd hij al in het bevolkingsregister te Bussum ingeschreven maar toen op het adres A 6, doch we weten niet waar dat huis heeft gelegen. Na het overlijden van de heer Stap werd de villa Nico steeds verhuurd en slecht onderhouden. In het begin van de zeventiger jaren stortte met donderend geraas de hele dakgoot naar beneden. Op de eerste verdieping groeide zelfs een boompje uit de vensterbank.

VILLA HESSEN CASSEL Eslaan 16

De villa werd in 1895 gebouwd voor de heer Gerardus Antonius v.d. Pol die als bouwkundige in Nederlands Oost-Indië zijn carrière had gemaakt. Hij gaf de villa de naam "SOERABAYA", die later door een nieuwe eigenaar omgedoopt werd in Hessen Cassel en nu nog op het flatgebouw, dat er thans staat, is te vinden. Hij werd geboren in Alkmaar in 1849 doch blijkt reeds in 1860 in Bussum te wonen bij zijn ouders op het adres nr.41. Villa Soerabaya was toen één van de mooiste villa's in Bussum, versierd met bijna overdadig veel houtwerk aan de dakrand. Een grote serre gaf uitzicht op de Vlietlaan en de jachtkamer was iets heel bijzonders. Bij de villa hoorde o.a. een koetshuis, stal en broeikas. Koetshuis en stal zijn nu nog terug te vinden in garagebedrijf Hogguer aan de Eslaan. In 1908 overleed de heer v.d. Pol en kocht Leendert Volker van Volker Aannemingsmaatschappij uit Sliedrecht de villa met opstallen. Een grote villa kwam de eigenaar met negen kinderen wel van pas. Helaas ook hij genoot maar kort van zijn bezit tot 1912. Ook hij had Indische jaren achter de rug. In 1956 werd de villa gesloopt. Het aardige is dat er nog iets van de villa bewaard is

gebleven behalve het eerder genoemde koetshuis. Zo kocht tijdens de sloop van de villa de bewoner van Esiaan 8 veel sloopmateriaal voor zijn eigen huis o.a. marmeren vloerplaten, houten lambrizing, stenen voor een schouw, heel dikke vloerdelen en ook zeer dik parket. Zelfs kocht hij de rhododendrons op. Onze Historische Kring heeft van de koper nog enige aardige tegels van die villa ontvangen.

VILLA ANNA ALBERTINA Esiaan 1

In april 1880 kwam de familie Osieck vanuit Amsterdam met hun zoontje Hendrik van elf jaar naar Bussum in de hoop dat de Gooise lucht zou bijdragen tot zijn genezing. Helaas de kuur baatte niet. Ook alle inspanningen van dokter Mol uit Naarden waren tevergeefs. Ondanks dit droeve sterfgeval besloot de familie 3 jaar later toch in Bussum te gaan wonen. De heer H.F. Osieck kocht samen met de heer F.C. Smit een stuk grond van dr. A. Bredius waarop een villa werd gebouwd. De villa kreeg de naam "ANNA ALBERTINA", Anna Smit en Albertina van Albertina Osieck. De heer Smit, eigenaar van de broodfabriek De Voorzorg in Amsterdam woonde zelf reeds sedert 1877 in Bussum aan de Lindelaan in de villa genaamd DE VOORZORG. Over hem lezen wij dat hij voor de begraving van de Lindelaan f 250,-- bijdroeg. Een fors bedrag voor die tijd als men bedenkt dat een tuinman hooguit 20 cent per uur verdiende. De heer Osieck die met zijn gezin verhuisde naar de Esiaan 1 dreef een groothandel in meel. In de loop der jaren liet hij bij zijn villa van alles bijbouwen. Toen hij in 1901 zijn bezit verkocht aan de heer J.H.K. van Tiel was er sprake van: huis, schuur, erf, tuin, broeikas en theekoepel. Weer later ging dit alles over aan het R.K.-kerkbestuur van de Mariakerk. Het huis werd verbouwd voor de zusters van de Agnes-school. In het zusterhuis werd later het consultatiebureau van het Wit-Gele Kruis gevestigd. In 1972 volgde afbraak om plaats te maken voor de Boerenleenbank, nu de RABO bank.

TENSLOTTE

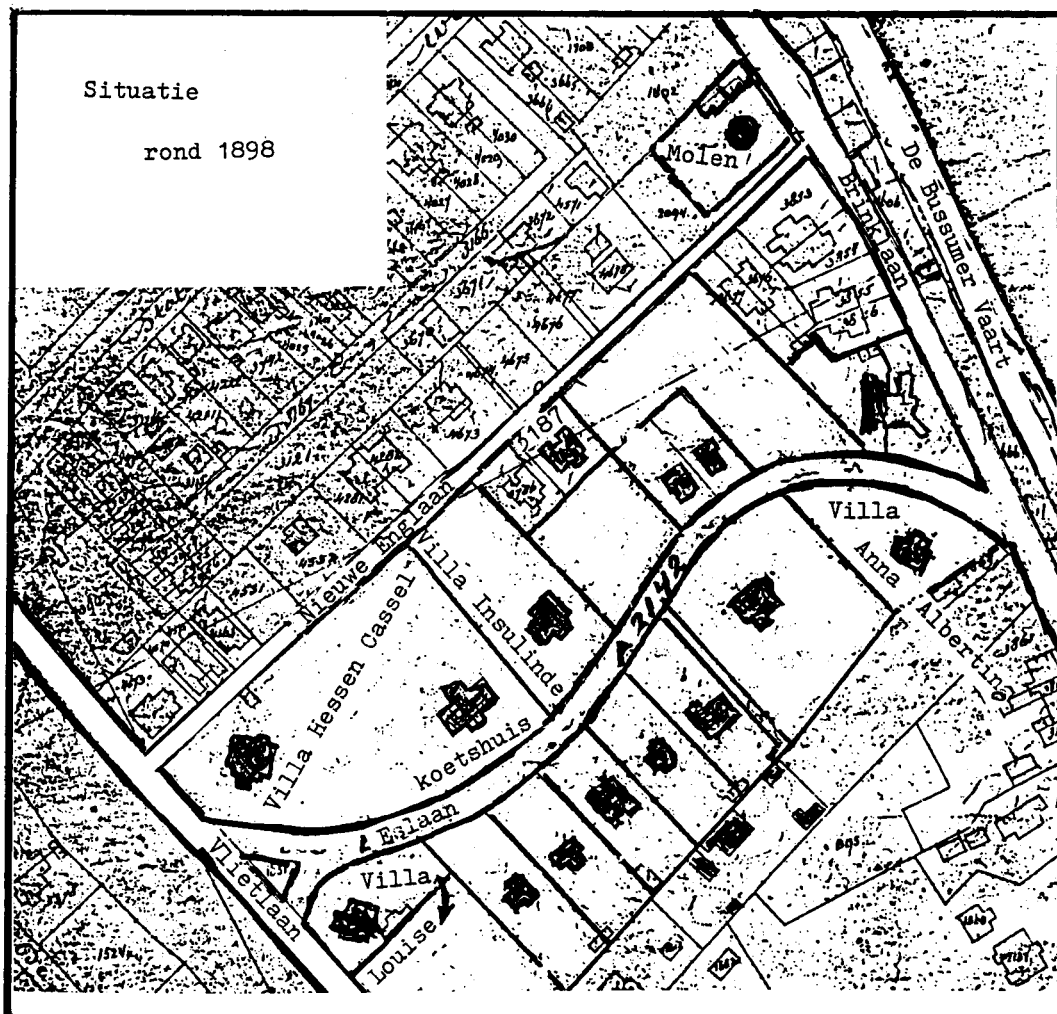
Er zou nog meer te vertellen zijn over de Esiaan maar uit het bovenstaande blijkt toch wel dat deze laan belangrijk is geweest in het tuindorp Bussum. In het kort nog enige bijzonderheden.

Esiaan 15 werd in 1883 gebouwd voor de heer Nesenberend. Deze villa werd in 1919 afgebroken tot aan de kelder en die kelder diende als fundament voor het nieuwe huis dat onder architectuur van architect G.J.Vos daarop werd gebouwd voor de heer C.C.A. Mulder. Zijn 9-jarig zoontje legde in 1920 de eerste steen. De engelse echtgenote Margeth Clifford bedacht de naam BLIGHTY voor de villa. Het huis Esiaan 5 -LITTLE SINGAPORE- is recent opgeknapt. Dat mocht wél, het was behoorlijk oud n.l. uit 1882. Er lag een ruim erf omheen met broeikas. O.a. woonde er H. Leebeek -boonkweker- en Ernst Monofsky Tombrink bloemist, geboren 1962 te Deuma in Japan. De statige villa Esiaan 4 herinnert ons aan twee bekende Bussumers en wel aan de heer Johan Henr. Haust geboren in Nieuwer Amstel, fabrikant van beschuit en koek die in 1914 de villa liet

bouwen en aan Mr. G.T. de Kort.

De zilveren troffel van villa Insulinde is de aanleiding tot het schrijven van dit artikel geweest. U hebt kennis gemaakt met een fraaie laan met villa's en zijn historie.

G. Langemeijer

hubo

HANDIG ZO'N BUURMAN

hubo

DEALER

J. R. HEERSCHOP
BUSSUM
HAVENSTRAAT 45 - TEL. 15525